Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Erasmus+ КА2 Жоғарғы білім беру саласындағы әлеуетті арттыру
АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНЬ 2, 01/2018

ECAP – ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ЖЕР РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ САЛАСЫНДАҒЫ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ САЯСАТЫНА БАЙЛАНЫСТЫ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ УНИВЕРСИТЕТТЕРІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН АРТТЫРУ

Жоба туралы

ECAP Erasmus+ KA2 № 561590-EP-1-2015-1-SEP KA2-CBHE-JP жоғарғы білім беру саласындағы әлеуетті арттыруға бағытталған жоба болып табылады және Словакия, Австрия, Чехия, Қазақстан және Өзбекстан серіктестерімен бірлесе жүзеге асырылады. Жоба қоршаған ортаны қорғау саласындағы және жер ресурстарын басқарудың ажырамас бөлігі болып табылатын ауыл шаруашылығы саясатын күшейту және нығайтуды іске асыруды негізге ала отырып, Өзбекстан мен Қазақстан Республикасында инновациялық оқыту арқылы Өзбекстан және Қазақстан университеттерінің студенттеріне бағытталған, академиялық деңгейде бастамашылық жасауға да, сондай-ақ, тиісті деңгейінде саясатты айқындайтын тұлғалардың жариялы талқылауын мақсат етеді.

Жобаның нәтижелері

Жоғары білім саласындағы қоршаған ортаны қорғау және жерге орналастыру жөніндегі мақсатты топтардың қажеттіліктерін талдау.

Құжаттың мақсаты - қоршаған ортаны қорғау және жер ресурстарын басқару саласындағы жоғары білім мәселелері (Словакия, Австрия, Чехия, Қазақстан және Өзбекстан) бойынша ұйымдар мен серіктес елдердің жағдайларына талдау жасау. Талдау ақпарат алу мақсатында пайдаланылады, анықталған кемшіліктерді және қажеттіліктерді Орталық Азия елдерінің серікстес-университеттерінің ағымдағы оқу бағдарламаларында қоршаған ортаны қорғау және жерге орналастыру саласында назарға ала отырып, пайдаланылады. Құжат сауалнама нәтижелеріне негізделген.

Сауалнама нәтижесінде алынған барлық ақпарат, сондай-ақ талдау нәтижелерінің деректері жарияланымда ұсынылған. Бұл құжат Әдістемелік басшылық құру үшін пайдаланылады, ол Орталық Азия серіктестері оқу бағдарламаларын әзірлеу және жаңадан құрылған немесе жаңартылған курстарды енгізу кезінде басшылық жасау үшін тағайындалған.

Оқу бағдарламаларын әзірлеу мақсатындағы әдістемелік құрал

Құрал Қазақстан мен Өзбекстан университеттерінің бағдарламаларды әзірлеу және / немесе бағдарламаларды өзгерту және / немесе курстарды Болон талаптарына сәйкес Европадағы жоғары академиялық білім алу процесіне сай үйлестіруге бағытталған. Құжат ECAP жобасының басшылығымен құрылады, консорциум жобасының үйлестірушісі Нитрадағы Словакия ауыл шаруашылық университеті (SUA), елеулі үлес қосқан Прагадағы Чех университетінің жаратылыстану ғылымдары (CULS) және Венадағы Табиғи ресурстар және жаратылыстану ғылымдары университеті (BOKU).

Оқу бағдарламаларының негізгі мақсаты - қоршаған ортаны қорғау саласындағы және жер пайдалануға бағдарланған және жоғары академиялық білім беруге бағытталған оқу бағдарламаларын, курстарын және оқу жоспарларын жасау болып табылады.

Материал еуропалық стандарттарға қатысты оқу бағдарламаларын құруға негізделген. Құралдың мақсаты:
- оқу бағдарламаларының шаблондарын әзірлеу бойынша басшылық жасау
- курстар мен оқу жоспарларының шаблондарын әзірлеу бойынша басшылық жасау

Электрондық оқыту алаңы.

Электрондық оқыту алаңы серіктес университеттер үшін сапалы оқу курсын әзірлеуге немесе инновациялық курстар құруға мүмкіндік береді. Курстар қол жетімді ағылшын және ана тілдерінде болады. Қол жеткізу платформасын мына сілтемеден алуға болады http://ecap.uniag.sk/eplatform.

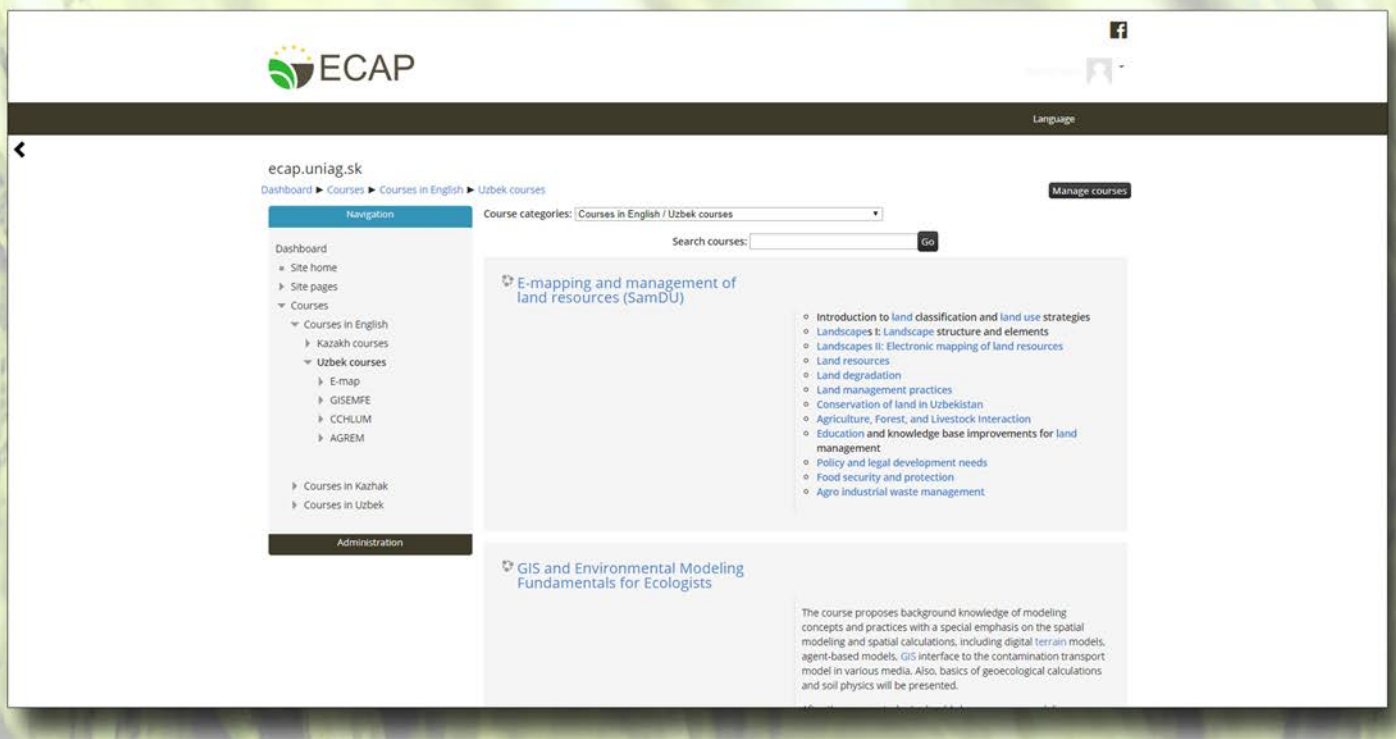

ОА университеттерінің студенттеріне бакалавриат аяқталғаннан кейінгі оқу жоспарлары.

Әрбір ОА серіктес ел, ЕО серіктес елдердің жетекшілерінің көмегімен екі курс әзірледі немесе жаңартты:

Қазақ ұлттық аграрлық университеті (ҚазҰАУ)

1. Табиғи ресурстар және тұрақты даму.

Курс жер және су ресурстарын басқару, экологиялық және климаттық мәселелері мен бағалау әдістерін және табиғи ресурстардың деректерін өңдеу сияқты мәселелерді қамтиды. Негізгі мақсаты мынада, табиғи ресурстарды басқаруды, дамушы елдерде біртұтас және тұрақты тұрғысынан қарастыру. Негізгі назар климаттық өзгерістер тұрғысындағы жер және су ресурстарына аударылады.

2. Мониторинг және жер ресурстарының кадастры.

"Мониторинг және жер ресурстарының кадастры" курсы студенттерге мониторинг және жер ресурстарының кадастры саласында білім мен практикалық дағдылар үшін, жоспарларын әзірлеу және тұрақты болашақ үшін аса қажетті шешімдерді табуға мүмкіндік береді.

А. Байтурсынов атындағы Қостанай мемлкеттік университеті (ҚМУ)

1. Экологиялық мониторинг.

Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету компоненті ретінде мемлекеттің тұрақты дамуының және зиянды антропогендік әсерінің алдын алу және қоршаған ортаны қорғаудың негізгі бағыттары болып табылады.
Қоршаған ортаны қорғаудың маңызды құралдарының бірі қоршаған ортаның мониторингі болып табылады. Ол үшін қоршаған ортаның жай-күйі жайлы уақтылы және сенімді ақпарат беру, қоршаған ортаны қорғау саласындағы оңтайлы басқарушылық шешімдерге негіз болып табылатын шешімдерді әзірлеу және қабылдау, сондай-ақ табиғат қорғау іс-шараларының алдын - алу үшін және төтенше экологиялық жағдайлардың тиімділігін бағалау.

2. Жер пайдалануды жоспарлау.

Әртүрлі меншік нысанындағы жағдайында ұтымды жер пайдалану мәселесі және жерді басқару кең тобы жөніндегі іс-шараларды одан әрі күшейтуді, жер пайдалану, қоршаған ортаны қорғау, арттыру, топырақтың құнарлылығының негізінде кең ауқымды өрістету ғылым жетістіктерін және озық тәжірибені қамтиды.
Ең алдымен, ұтымды және тиімді пайдалануды ұйымдастыру, жер ресурстарын барлық деңгейіндегі халық шаруашылығы үшін өте маңызды болып табылады. Сондай-ақ, табиғи және экономикалық ерекшеліктерін, ауыл шаруашылығының және экономиканың басқа да салаларының даму перспективаларын ескере отырып жер ресурстарын басқару. Бұл тұрғысында жер пайдалануды жоспарлау.

Самарқан мемлекеттік университеті (СамМУ)

1. ГАЖ / ҚЗ үшін экологиялық мониторинг.

Курс геоинформатика сияқты координаттар жүйесін және болжамдар, модельдер, кеңістіктік деректер, олардың құрылымы, кеңістіктік деректер базасының технологиясын, деректер беру үшін географиялық ақпараттық жүйелер: сандық карталарды цифрлау және зерттеуді пайдалана отырып, геодезиялық аспаптар, базалық картографиялық әдіснамасын, жобаларды жоспарлау әртүрлі аспектілерін және жүйелік шешу үшін ГАЖ ұйымдарын қамтиды; негізгі геодезия; базалық қашықтықтан зондтау, мультиспектралды тақырыптық жіктелуі. Принциптері мен қолдану технологияларын, геоақпараттық жүйелерді (ГАЖ) назар аудара отырып, пайдалануға және ГАЖ-жинау, кеңістіктік деректерді сақтау және талдау, ауыл шаруашылығына байланысты және табиғи ғылымдармен байланысты. Жаһандық навигациялық жүйелерді (GPS) қолдану және ГАЖ –ды ауыл шаруашылығы мен табиғи ресурстарды басқаруда қолдану.

2. Электрондық картографиялау және жер ресурстарын басқару.

Курс теория және практиканы ықпалдастыру арқылы оқытылады. Біз теориялық негіздеу және геокеңістіктік деректерді сипаттау, әдістері, деректерді өңдеу және талдау әдістері үшін бірігу, басқару мен ақпаратты талдау үшін "дәріс және талқылауға" сүйенеміз; тәжірибелік мәліметтерді өңдеу дағдыларын дамыту үшін оқушылардың кеңістіктік сандық технологиялар арқылы зертханалық тәжірибелерге арналған картографиялау, мониторинг және басқару әр түрлі көп тақырыпты және кең масштабты ақпаратпен назар аудара отырып бағалау, жер пайдаланудағы өзгерістер / фермадағы жер жамылғысының өзгеріске ұшырауы және Өзбекстандағы ландшафтық деңгейін бағалау.

Бердах атындағы Қарақалпақ мемлекеттік университеті.

1. ГАЖ негіздері және экологтар үшін экологиялық модельдеу.

Курс базалық білім тұжырымдамалары мен әдістерін модельдеуге назар аудара отырып, кеңістіктік модельдеу және кеңістіктік есептерді қоса алғанда, жер бедерін цифрлы моделы, агенттік модельдеу, интерфейс, ГАЖ моделінің ластануын әртүрлі орталарда көшіру. Сондай-ақ, геоэкологиялық негіздері есеп және физикалық топырақ ұсынылатын болады.
Курстан кейін модельдеу және платформа үшін қоршаған ортаның нақты проблемаларын, оларды тұжырымдауға бастапқы және шекаралық шарттары және дайындауға кіретін кеңістіктік деректерге көзқарас таңдау. Сондай-ақ, олар түсіне алатын модельдеу нәтижелерін тексеру, оны нәтиже дағдылары мен кеңістік деректермен біріктіру.
Белсенді өзара іс-қимыл құзыреті аталған әдістерімен және кеңістіктік деректерді өңдеуге болады, басқа да пәндер үшін өте пайдалы, сондай-ақ олардың экологтар ретінде одан әрі жұмыс істеуіне қолайлы
.

2. Климаттың өзгеруі және жерді пайдалануды басқару.

Климаттың өзгеруі Орталық Азияның осал табиғи-аумақтық кешендеріне жаңа қауіп-қатерлер мен тәуекелдер әкеледі. Дайын сарапшының экология бойынша жаңа ғаламдық проблемалары, климаттың өзгеруі, қазіргі заманғы тұжырымдамалық негіздерін қолданбалы экологияны білуді талап етеді. Тұжырымдамасы осы құрылымның экожүйелік қызметтерді негіздерінің бірі болып табылады. ЮНЕП-тен кейін, экожүйелік қызметтер-бұл олар адамдар табиғаттан алатын артықшылықтар. Бұл тәсіл оның көмегімен өзара іс-қимыл адам және табиғат ықпалдасады шешім қабылдау процесіне мемлекеттік және жеке секторлардағы негізді қамтамасыз етеді. Енгізу тәсілін экожүйелік қызметтер, әдетте, көптеген әдістерін қоса алғанда, тәуелділік экожүйелік қызметтер және бағалауға әсерін сандық бағалау және сценарийлер, саясат қамтиды. Экожүйелік қызметтердің өзара іс-қимылдары ұтымды тәжірибеге жер пайдалану деңгейін жақсартады, жалпы көзқарас білім алушылардың табиғатты пайдалану және кешенді қоршаған ортаны басқару дағдыларын іске асырады.

Жобаның дамуы

2017 жылдың 20-24 ақпан аралығында Австрия мемлекеті Вена қаласында, Табиғи ресурстар және жаратылыстану ғылымдары университетінде **ECAP жобасының оқытушыларына** Орталық Азия серіктес университеттерінің оқытушылар мен сарапшыларына тренинг консорциум ұйымдастырып өткізді. Семинарда Қазақ ұлттық аграрлық Университетінің, Қостанай мемлекеттік университетінің, А. Байтұрсынов атындағы Самарқанд мемлекеттік университеті сарапшылары мен оқытушыларына, Словакия ауыл шаруашылық университеті Нитра (SUA), Чех жаратылыстану ғылымдары университетінің (Прага CULS) және Венадағы (BOKU) табиғи ресурстар және жаратылыстану ғылымдары университеттінің оқытушылары өздерінің білімдері мен практикалық тәжірибелерін-жерге орналастыру, жер пайдалануды жоспарлау және су ресурстарын басқару, ГАЖ негіздерін және географиялық деректер үшін табиғат қорғау қосымшаларына қолжетімділік, топырақтың құралы, цифрлық картографиялау ЕО-пен Словакиядағы экологиялық саясатты және құқықты іске асыру жайлы ақпараттармен бөлісті. Сарапшылар мен оқытушылар Институттың гидравлика және су ресурстарын басқару зертханасын тамашалау мүмкіндігіне ие болды.

Үшінші тренинг Орталық Азия серіктес университеттерінің сарапшылар мен оқытушылары

Қазақ ұлттық аграрлық университеті, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай мемлекеттік университеті, Самарқанд мемлекеттік университеті, Қарақалпақ мемлекеттік университетінің оқытушыларына ECAP жобасы бойынша 2017 жылдың 11-13 қыркүйек аралығында Словакияда, Нитра қаласында консорциум ұйымдастырылды.

Семинарда сарапшылар Нитра, Словакия ауылшаруашылық университеті (SUA), Чех жаратылыстану ғылымдары университетінің (Прага CULS) және Венада Жаратылыстану ғылымдары және табиғи ресурстар университетінің (BOKU) қатысушыларға экологиялық азып-тозу, топтастыру, жерді қашықтықтан зондтау, фотограмметрия, ластанудан және суды өңдеу және қоршаған орта мониторингі саласындағы ақпаратты ұсынды.

Ақпаратты тарату

Негізгі іс-шаралар тарату бойынша жобаны мынадай іс-шаралар өткізілді:

2017 жылдың қаңтар айында экология кафедрасының меңгерушісі Юнусова Г.Б. және аға оқытушы Хасанова А.И. "Су ресурстарын біріктірілген басқару (СРББ): экономикалық және құқықтық аспектілері", атты тренингте өз біліктіліктерін жоғарылатты, 2017 ж. қаңтарда Қазақ-Неміс университетімен бірлескен жоба шеңберінде ЕО/БҰҰДБ/БҰҰ ЕЭК Қолдау "Жасыл экономикаға көшу моделі бойынша Қазақстанның қолдауы" атты тренинг ұйымдастырылды.
Құқықтық және экономикалық білімі мен дағдыларын пайдалану тұрғысынан су ресурстары ақпарат үшін әсерді бағалау, оның ішінде суару мақсаттары үшін пайдаланылады, ECAP жоба шеңберінде курс әзірлеу. Қатысушылар туралы хабарларды, ECAP жобасы арқылы материалдарды тарату.

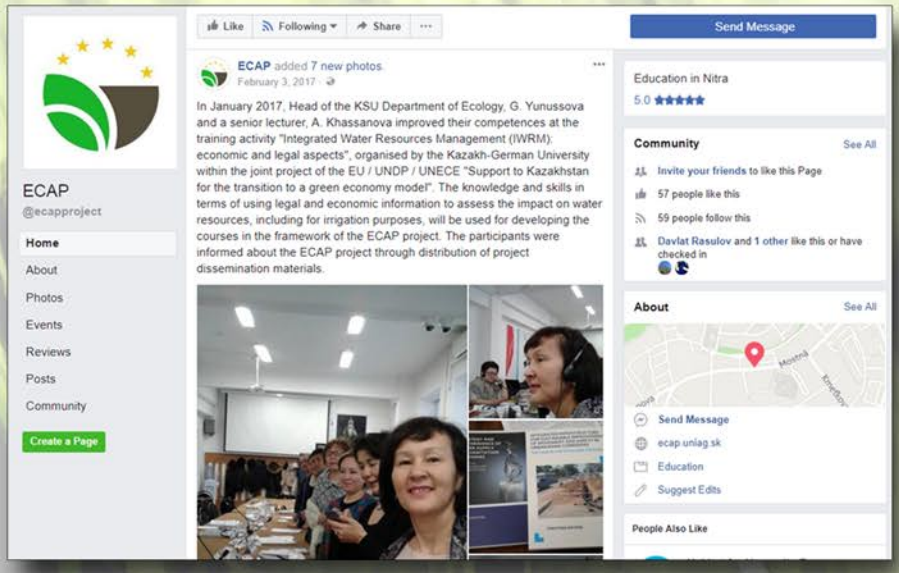

2016 жылғы 15-16 қараша аралығында Будапештте "TEMPUS Public Foundation" ERASMUS + іс-қимылдарға ынтымақтастық серіктес-елдермен бағдарлама орталықтандырылған халықаралық ақпараттық семинар болып өтті. Іс-шара ынтымақтастық Словакия академиялық қауымдастығы халықаралық ынтымақтастық (SAAIC) мен Австрия агенттігі халықаралық ұтқырлығын және білім беру саласындағы ынтымақтастық, ғылым және зерттеулер (OeAD). Сондай-ақ ECAP жобасы таныстырылды.

Қазақстан Республикасы қоршаған ортаны қорғау және жерді пайдалану туралы жаңалықтар

Қазақстанда жайылымдар туралы заң қабылданды

20.02.2017 ж. Қазақстан Республикасының, ақпандағы № 47-VI ҚРЗ "Жайлымдар туралы" жаңа Заңы қабылданды. Осы заңға сәйкес қолданыстағы жерді есепке алу, барлық дерлік дала экожүйелері ретінде ескеріледі, табиғи мал азықтық алқаптар негізінен жайылым ретінде саналады. Барлық бұрынғы КСРО елдерінің Қазақстан ие ең үлкен алаңы дала экожүйелерін ең үлкен жалпы алаңы жайылымдық жерлерді қамтиды (шамамен 181 млн га, салыстыру үшін, Ресей 68 млн га жайылым).

Қазақстанда табиғи жайылымды пайдалану ерекше маңызы бар мал шаруашылығына негізделген.

Тарихи (ерте заманнан бері 1950 жылға дейін), бұл жер пайдалану бүкіл елдің аумағында экономикасының негізгі түрі, негізгі салалары және негізгі азық-түлік көзі болған. Барлық кейінгі қайта құрулар (жердің тыңайту науқанын қоса алғанда) экономикалық рөлі мал шаруашылығы болды, бірақ бүгін ол негізі ауыл халқының тыныс-тіршілігі болып қала береді.

Ал жалпы өндірілген өнімнің құнынан мал емес, өсімдік шаруашылығы қатты артта қалуда (оның үстіне астықтың бір бөлігін құрайды негізгі мақала экспорт). Әрбір ауыл тұрғынына (нәрестелерді қоса алғанда) үлесі шамамен 2,5 бас ұсақ мүйізді мал (қой және ешкі) және сәл кем 1 бас ірі қара мал (Ресейден, салыстыру үшін, тек 0,66 бас қой-ешкі 0,5 бас ірі қара мал).

Мұндай экономикалық және әлеуметтік мәні бар жайылымдық мал шаруашылығы тиісінше жоғары маңыздылығын жайылым анықтайды. Жайылым – бұл тек қана табиғи мал шаруашылығы базисі ғана емес. Олар басқа да кем емес маңызды рөл атқарады. Жайылымдық дала құрамына енгізілген және шөл далалар бүкіл ел бойынша негіз болып табылады, табиғи ортаның экологиялық қаңқасын құрайды, барлық негізгі экологиялық функциялары қамтамасыз етеді, тұрғындар мен ауыл шаруашылығы үшін барлық қажетті экожүйелік қызметтермен қамтамасыз етеді.

Шын мәнінде, Қазақстанның шөл және далалы жайылымдар шамамен 66,5% аумағын алады және іс жүзінде барлық жерде ұсынылған, бірқатар жерді құрай отырып, 75% - ға дейін және тіпті 80% астам (Ақтөбе обл.) үлесіне барлығы шамамен 4,5% алаңы ормандарға тиесілі. Алайда, Қазақстанда әлі күнге дейін және барлық басқа да бұрынғы кеңестік "дала" елдерінде, арнайы құқықтық реттеу, мал жайылымдарын пайдалану іс жүзінде болмады. Егер бұл заңдар орындалса, заңды контекст жайылымдарды қоса алғанда, әрине, дала экожүйелерін пайдалану және сақтау айтарлықтай өзгерді.

Жеке құқықтық реттеуді әзірлеу, мал жайылымдарын пайдаланудың құрамында әлеуеті арасында салалық байланыс орнату (ауыл шаруашылығы) және жер заңнамасында, бір жағынан, және екінші жағынан - табиғат заңнамасымен қорғалады. Жайылымдық заңнамасын құру бірегей мүмкіндігін заңды түрде біріктіруге екі негізгі тараптар қоғамдық маңыздылығы, жайылым – ресурстық және кеңістіктік базис мал шаруашылығы және экожүйе негіздері, ел аумағының көп бөлігін қамтиды.

Мемлекет басшысының саясатын жер қатынастарын дамыту бөлігінде Іске асыру

"Нарықтық айналымға ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді кірістіру мақсатында оларды тиімді пайдалану, өзгерістер енгізу, Жер кодексі мен басқа да заңнамалық актілерді енгізу"

ҚР Президентінің 2016 ж. 6 сәуірдегі № 248 қаулысымен енгізілген мораторий Заңның нормаларын қолдану 2 қарашадағы 2015 ж. "Өзгерістер мен толықтырулар енгізу Туралы ҚР Жер кодексіне 31 желтоқсанына дейін" 2021 жылы іске асыруға бұрын қабылданған 35 және 36-қадам. Бұл ретте, ҚР АШМ шеңберінде жер реформасының жобасы әзірленді "ҚР заңына толықтырулар және өзгерістер енгізу туралы кейбір заңнамалық актілеріне жер қатынастарын реттеу мәселелері бойынша", онда институтының ауыл шаруашылығы жерлерін сақтау және жетілдіру қарастырылған.

Тиімді пайдалануды қамтамасыз ету үшін, ауыл шаруашылығы жерлерінің: сақталған және жетілдірілетін институты жалға, белгіленген шекті ауыл шаруашылығы жерлерінің (ең үлкен) көлемі жалға берілетін, алаңының айналасындағы елді мекендердің қанағаттандыру үшін анықталған.

Ауыл шаруашылығы жерлерінің конкурстық негізде жеке жалға беру тәртібі. Конкурстық комиссия арқылы әзірленген, 50% қоғамдық кеңестер мен бірлестіктер, Ұлттық кәсіпкерлер палатасының, БАҚ жариялаған, жіберу хабарлама басқа аудандар облыс әкімдігі мен АШМ-ға орналастыру үшін интернет ресурстарында және арнайы стендтерде жарияланған. (күні, уақыты, мерзімі және өтінім беру орны, орналасқан жері, алаңы, алқаптардың құрамы, топырақтың сапалық сипаттамасы, бонитет баллы, сумен қамтамасыз етілуі).

Конкурстық ұсынысқа енгізілді:

- ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу бизнес-жоспары (өндірісінің болжамды көлемі, соның ішінде өсімдік шаруашылығы бойынша және (немесе) мал шаруашылығы, ауыл шаруашылық дақылдарын егу алаңы, мал, қолдану теориясының болуы, ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтар, өндіру рентабельділігі);
- міндеттемелер бойынша жасау және шаруашылық ішілік жерге орналастыру жобасын игеру іс-шараларын орындау бойынша инфрақұрылымды дамыту;
- жергілікті халық үшін жұмыс орындарын құру міндеттемелері бойынша;
- міндеттемелерді орындау бойынша жер заңнамасының жерлерді тиімді пайдалану, ауыл шаруашылығы жерлерінің, индикативтік көрсеткіштердің құрылымын әртараптандыру бойынша ауыл шаруашылығы дақылдарының аймақтағы егіс алқабының мамандануына сәйкес міндеттемелерді орындау. Ауыл шаруашылығы жерлерінің үлкен алаңдарын "бір қолға" беруді болдырмау мақсатында көзделген шекті (ең жоғары) мөлшерлерін белгілеу, ауыл шаруашылығына арналған жалға алынған жерлердің болуы.

Ауыл шаруашылығы жерлерінің шекті (ең үлкен) көлемі белгіленетін болады, әкімшілік аудандардың (қалалардың) шегінде әрбір түрлері бойынша облыстық жерлерді қоспағанда, жер учаскелері есебінен қалыптастырылған шартты жер үлестері және Қазақстан Республикасының Үкіметі ұсыныстары негізінде облыстардың жергілікті атқарушы органдары бекітеді.

Ауыл шаруашылығы жерлерін бір қолға беру бірнеше аудандарында жағдайында ғана мүмкін болады, бұл жиынтық көлемі берілетін жердің шекті (ең жоғары) мөлшері үшін белгіленген облысының бірнеше облыстарында – шекті (ең жоғары) мөлшерінен аспауы тиіс.

Елді - мекендердің айналасындағы жайылым алқаптарын жалға алуға тыйым салуды ұсыну үшін, мал жайылымын бөлу қажет. Мал жайылымға рұқсат етілген жүктеме жайылым учаскелеріне сәйкес жасалады, мал мониторингін жүргізуге болады.

Жайылым алқаптары мал болған кезде ғана конкурс арқылы берілетін болады.

Осылайша, әкімшілік кедергілерді жою және шығындарды қысқарту үшін аграрлық сектор қызметінің субъектілеріне қолайлы жағдайлар жасалады. Бұл шаралар ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді толыққанды айналымға енгізу үшін жасалуда.